

Tema: queer teologi

QUEER TEOLOGI? Hur hänger det ihop? Är inte teologi en stockkonservativ disciplin som för länge sedan borde förpassats till historiens skräpkammare tillsammans med de stötande uttalanden från religiösa ledare som alltså tjänar som grogrund för diskriminering, våld och förtryck av hbt-personer världen över? I dessa tider då de högsta företrädarna för världens mäktigaste religiösa samfund – den romersk-katolska kyrkan – gör uttalanden som försöker koppla samman homosexualitet med pedofili för att mörka sina egna skandaler, finns det då överhuvudtaget någon anledning att bry sig om teologi? Är det inte istället dags att vända religionen ryggen en gång för alla?

Vad som för många kanske närmast låter som en oxymoron – queer teologi – är ett annat svar på dessa frågor. Ett queert angrepp inifrån på en av heteronormativitetens starkaste bastioner. En trojansk enhörning, sprängfylld av subversiv lekfullhet i regnbågens alla färger, men alltid förankrad i marginaliseringens dödliga allvar.

I en samtid som allt fler röster börjar benämna postsekulär har den queera teologin en särskilt viktig funktion att fylla som motröst. Om religionen är på väg tillbaka trots ett halvsekel av sekulariseringssträvanden är det en queer uppgift att inte stillatigande låta konservativa krafter fira nymornade triumfer. Ett sätt är att granska teologin utifrån sina egna förutsättningar – att queera teologin – och det är vad detta temanummer av *lambda nordica* ger några exempel på.

De olika bidragen

Temanumrets artikelförfattare kommer huvudsakligen från olika forskningsämnen inom disciplinen teologi/religionsvetenskap, vilket också framgår av de olika bidragen.

Peter Forsberg, doktorand i systematisk teologi, inleder med en översiktlig introduktion till queer teologi. En introduktion som även innehåller en avslutande reflektion kring några av de frågor som idag är aktuella inom queer teologi. I sin avslutande reflektion betonar Forsberg också vikten av att queer alltid är politiskt och så även queer teologi och utmanar på så sätt det moderna projektets ansträngningar att förpassa religionen till den privata sfären.

Idéhistorikern och teologen Niklas Olaison utmanar heteronormativa antaganden om bibeln genom att han förankrar bibeltexterna i deras historiska kontext. I fokus står de bibeltexter som genom sådana heterosexuella antaganden kommit att förstås som att de handlar om och därmed stödjer ett förkastande av homosexualitet. Olaison visar istället läsaren att dessa textpassager snarare berör andra frågor samt att frågan om homosexualitet är missvisande i förhållande till bibelns olika texter. Eftersom dikotomin heterosexualitet/homosexualitet är senare (moderna) begrepp som saknar motsvarighet i den föreställningsvärld om kön och sexualitet som uttrycks i de olika bibeltexter som ofta används för att stödja just heterosexualitetens dominans.

Göran Söderström, docent i konstvetenskap, tar i sin artikel avstamp i ett återkommande motiv i den kristna kyrkliga kalvariegruppen: den korsfäste Jesus flankerad av sin närmaste familj, modern Jungfru Maria och älsklingslärjungen, den unge Johannes. Två centrala gestalter inom kristologin, men som saknas nästan helt i den tidiga kristendomens äldre skrifter. Söderström vänder sig därför till det skriftliga materialet och finner en förbindelse mellan Jo-

hannesevangeliets gestaltning av relationen mellan Jesus och ”den lärjunge Jesus älskar”, som en möjlig homoerotisk kärlek, och den medeltida gestaltningen av denna relation.

Även Malin Ekström, doktorand i gamla testamentets exegetik, tar avstamp i en bibeltext, nämligen Ruts bok och genomför en queerteoretisk läsning av löftesgivningen i Rut 1 (kap 1, vers 16 och 17).

Daniel Enstedt, doktorand i tros- och livsåskådningsvetenskap, granskar hur synen på sexualitet och samlevnad har förändrats inom Svenska kyrkan från mitten av 1900-talet till beslutet om en välsignelseakt för likakönade par (2005). Därefter problematiserar han med hjälp av Michel Foucaults resonemang om biomakt de antaganden som detta beslut vilar på. Slutligen undersöker Enstedt andra sätt att tala om kristen tro, sexualitet och samlevnad. Enstedt börjar även formulera ett konstruktivt förslag utifrån en uppfattning om begreppet *ars moriendi*, konsten att dö, som en lösning på vad han kallar den samtida kristenhetens, här Svenska kyrkans, *thana-**tofobi*, rädsla för döden.

Temanumrets avslutande artikel är författad av Mattias Martinson, professor i systematisk teologi, som för ett teologiskt resonemang med anledning av ett par aktuella exempel på vad han kallar ”bildstrider”. Där analyserar han (och jämför) ”teologin” i Muhammedkarikatyrerna och *Ecce Homos* Jesusbilder. Utifrån dessa bildexempel inleder Martinson med att klargöra vikten av att diskutera de grundläggande olikheterna mellan en *nordeuropeisk* debatt om nordeuropeiska gestaltningar av Jesus och *nordeuropeiska* bilder av Muhammed som provocerar muslimer över hela världen. För i en sådan jämförelse framträder asymmetrier som Martinson menar gör att vi kan komma åt ”de väsentliga lärdomarna av bildstriderna och deras olika religiösa och teologiska implikationer”, som är just de frågor som Martinson problematiserar i artikeln.

Tema: Queer teologi

Artiklarnas olika utgångspunkter visar på spännvidden i den queera teologiska forskningen och utgör ett tvärsnitt av forskningsläget idag. Urvalet tecknar en bild av ett ungt, dynamiskt forskningsfält som befinner sig i ständig rörelse i den heterosexuella matrisens gränsland och som vill förbli där.

MALIN EKSTRÖM PETER FORSBERG